

੧ਓ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹ॥

ਸਰਵੋਤਮ ਧਰਮ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਲੇਖਕ :

ਸ੍ਵਾਮੀ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਦੰਡੀ ਸੰਨਿਆਸੀ

-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ-

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ : ਪ੍ਰ : ਕਮੇਟੀ),

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ਭੇਟਾ ਰਹਿਤ

ਭੂਮਿਕਾ

ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਦੰਡੀ ਸੰਨਿਆਸੀ

ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਦੰਡੀ ਸੰਨਿਆਸੀ ਜੀ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਬਾਰੇ ਦੂਜੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਬਾਰੇ। ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਵੱਡੇ ਥੰਮ੍ਹ ਹਨ ਜਿਸ ਉਤੇ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦਾ ਦਸ ਮੰਜ਼ਲਾ ਮਹੱਲ ਖੜਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਰੇ ਜਿਥੇ ਸਰਵੋਤਮ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ, ਉਥੇ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਕਮਾਲ ਹੈ।

ਦੰਡੀ ਸੁਆਮੀ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਜੀ, ਸੰਨਿਆਸੀ ਸਾਧੂ ਸਨ। ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਜੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਆਚਾਰਯ, ਵੇਦਾਂ, ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤਾ, ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਵਿਖਿਆਤਾ ਅਤੇ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਤਲਸਪਰਸੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵੇਦਾਂਤ ਦਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਉੱਚੇ ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉਤੇ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਇਤਨੇ ਕੁ ਹੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਡਲ ਵਲੋਂ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋਈ। ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਧਾਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉੱਘੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ : ਵੇਦਾਂਤ ਅਚਾਰੀਆ ਗੋਬਿੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਰਲੋਕਧਰ ਦ੍ਵਿ ਵੇਦੀ ਵਿਆਕਰਣ ਵੇਦਾਚਾਰੀਆ, ਕਾਵਯ ਤੀਰਥ, ਸਾਹਿਤ ਰਤਨ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਧੂ ਮਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਹਰਦੁਆਰ, ਸਰਵ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪਾਰੰਗਤ ਪੰਡਤ ਵੇਦਾ ਨੰਦਾ ਜੀ, ਸੁਆਮੀ ਹੰਸ ਦੇਵ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਮਹੋਪਾਧਯਾਯ ਆਦਿਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਉੱਚਾ ਸਥਾਨ ਹੈ।

ਸੁਆਮੀ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਜੀ ਕੇਵਲ ਉੱਚੇ ਦਰਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮਹਾਨ ਸਾਧਕ

ਵੀ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਜਨ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸੁੰਦਰ ਸੇਵਾ ਭਿੰਨਾ ਪੱਖ ਹੈ।

ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੋਖ ਕੇ ਤੱਤ ਨਿਤਾਰੇ। ਵਿਚਾਰ ਸਾਗਰ ਗ੍ਰੰਥ, ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਦਾਂਤ ਵਿਚ ਬੜਾ ਉੱਘਾ ਸਥਾਨ ਮੰਨਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜਤਾਲ ਕੇ 'ਪੂਰਵਾ ਪਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮਹਾਂ ਵਿਰੋਧ' ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਨਿਰਾਕਰਣ, ਪੜਚੋਲ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਭਰਪੂਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਕਚਿਆਈਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਕੇ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਨਿਰਣੇ-ਭਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਤੱਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ 'ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਧਰਮ ਦਿਵਾਕਰ' ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ, 'ਵੈਦਿਕ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਚਾਰ', 'ਵੈਦਿਕ ਭਗਤੀ ਗਿਆਨ' ਪਲਮ ਰਾਮਾਨੁਭੂਤੀ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਬ੍ਰਹਮ ਸੂਤ੍ਰ ਮੀਮਾਸਾ, ਸੁਕਲ ਯਜੁਰਵੇਦੀਆ ਪੁਰਖਸੂਕਤ, ਵੇਦੋਉਕਤ ਨਿਤਯ ਕਰਮ। ਤਤਵ-ਮਸਿ ਕਾ ਅਰਥ, ਮਨੂਸਿਮਰਤੀ ਆਦਿਕ ਗੂੜ੍ਹ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਰਹੱਸ ਅਤੇ ਸਾਰ ਜਗਿਆਸੂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਤਮ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਵਾਲੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਮੁਫਤ ਵੰਡਿਆ।

ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਧੂ ਤੇ ਸੰਨਿਆਸੀ ਦਾ ਜੋ ਕਰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਜੀਵਨ ਭਰ ਨਿਭਾਇਆ। ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਨੇ 'ਜੀਵਨ ਮੁਕਤੀ' ਔਰ 'ਵਿਦੇਹ ਮੁਕਤੀ' ਅਦਭੁਤ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੇਦਾਂਤ ਅਤੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ, 'ਸਾਝੇ-ਉਪਨਿਸ਼ਦ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਖੋਜੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤਕ ਦਾ ਸਾਰ, 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਵਾਂਗ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਏਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਉੱਘੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਕਤ ਕੰਠ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਖੁਦ ਹੀ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤੀ ਪਦਵੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਭਾਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਸਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਬੰਧਨਾਂ-ਮੁਕਤ ਹਨ।

ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਪਲਟਾ ਆਇਆ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹੋ, ਉਹ ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਹੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਜੀ ਦੰਡੀ ਸੰਨਿਆਸੀ ਜਿਹੇ ਪੰਡਤ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ, ਇਸ ਮਹਾਨ ਸਾਧਕ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਮਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਮੋਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਏਸ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ, ਰੁੰਡਤ-ਮੁੰਡਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਵੇਸ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਧਾਰਣ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਆਚਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਵੀ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਓਤ ਪੋਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਾਧਕ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਫਿਰ 'ਦੰਡੀ ਪੰਥ ਦੇ' ਸੁਆਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਇਕ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਨਹੀਂ। ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਕਰੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਜੀਵਨ-ਪਲਟੇ ਦੀ ਗਾਥਾ ਬੜੀ ਹੀ ਰੌਚਕ ਹੈ। ਫਿਰ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਸਾਧਕ ਵੱਲੋਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਭਰ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, **ਸਰਵੋਤਮ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ** ਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਧਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਰਣਨ-ਯੋਗ ਕਾਰਨਾਮਾ ਹੈ।

ਦੰਡੀ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਜਿੰਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ ਅਸੀਂ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਰੁਚੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਕੋ ਇਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਮਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦੀਆਂ ਫੁਹਾਰਾਂ ਫੁਟ ਵਗੀਆਂ।

ਦੰਡੀ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ 'ਵੇਦਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ' ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਸਾਂਢਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

'ਇੰਦਰ ਵਿਜੇ ਕਾਵਿ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਗਊ-ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ। ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ-'ਜੇ ਅਜੇਹਾ ਹੇਜ ਜਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੇਦ ਵਾਕ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮੰਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀ ਬੁੜ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਸੀ?'

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਛੋਹੀ ਹੈ? ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਉਸ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ, ਉਹ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ) ਜੋ ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ ਦੀ ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਕਿਤਨੀਆਂ ਹੀ ਪਤਨੀਆਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਦਿਕ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

'ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਇਹ ਘੋਰ ਅਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ?'

ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਾਉ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਲਤਾੜਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ 'ਮਨੂੰ' ਮਹਾਰਾਜ ਹੀ ਹਨ? ਜੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰਿਸ਼ੀ ਅਖਵਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ?"

ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗਊ-ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਭਾਉ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਮਾਰਨਾ ਹੈ।" ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਤੰਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ-'ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੰਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਸ਼ਿਵ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਸ ਤੇ ਮਦਰਾ ਬਿਨਾਂ

ਪ੍ਰਸ਼ੰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥ-ਸਥਾਨਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਜਗਨ ਨਾਥ, ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ, ਕੋਨਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਜੁਆਨ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਭੋਗ-ਬਿਲਾਸ ਦੇ ਕੋਕ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਆਸਨ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਅਜਿਹੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇਣਗੇ ? ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਰਾਖਸ਼ਸੀ ਅਸਥਾਨਾਂ ਉਤੇ ਦੇਵਤੇ ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਜੇ ਉੱਤਰ 'ਹਾਂ' ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਦੇਵਤੇ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ?

ਦੰਡੀ ਸੁਆਮੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਤੰਤਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਣ-ਮਨੁੱਖੀ ਤੇ ਜੜ੍ਹਵਾਦੀ ਹੈ। ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਈ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੂੰ ਕਾਮ-ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਨਾ ਵਰਣਨ ਯੋਗ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਅਖੇ ! ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਛੇ ਚੁਰਾਏ, ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕੀਤੀ, ਕੀ ਇਹ ਸਸਤਾ ਭੱਟ-ਪੁਣਾ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਲਈ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ? ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿਚ ਅਲਫ ਨੰਗੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਜਿਵੇਂ ਕਾਮ-ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਘੁੰਮਦੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕੀ ਧਰਮ ਗਰੰਥਾਂ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ?

ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਮ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾ ਲਿਖੇ ਤੇ ਨਾ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਰਦੇ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦਾ ਪੌਰਾਣਿਕ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਹਝ ਅਰਥ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਗੁੱਝੇ ਭੇਦ ਦੰਡੀ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਜੈਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਗਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖੋਜ ਕੇ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਗਰੰਥਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਭਰ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੰਜ ਲੱਖ ਗਊਆਂ ਦੇ ਮਾਸ ਚੱਬਣ ਤੇ ਚੂਸਣ ਤੇ ਚੱਟਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨਾਂ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਯੱਗਾਂ ਵਿਚ ਅਹੂਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਤੀ ਲਈ ਸਭੋ ਕੁਝ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਸਭੋ ਕੁਝ ਪੁੰਨ ਕਰਮ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਬੜੀ ਚਾਤਰਤਾ ਨਾਲ, 'ਲੁੱਟ ਵਿਧੀ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੌਰਾਣਿਕ ਢੰਗ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਭੇਦ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਟਾਕਰੇ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਥਿਕ, ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਤਵਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੈਤਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਮਹੱਤਵ ਵੀ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਰਵ ਸ਼ੋਭਾ ਉੱਤਮ ਦਰਸਾਈ ਹੈ। ਦੰਡੀ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਛੋਹ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿਹਾਰਾਂ ਦੀ ਉੱਚ

ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਉੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੂੰਘੀ ਤੇ ਲੰਮੀ ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ ਪਿਛੋਂ ਸਰਵੋਤਮ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾਂ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਤਾ ਉਨਾਂ ਹੀ ਰਸ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਰਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਮਾਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਨ-ਸਧਾਰਨ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਰਲਾਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ-ਭਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਅੰਕਤ ਕਰ ਗਏ। ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਉੱਪਰ ਇਹ ਮਹਾਨ ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸੁਖ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਪੱਛੇ ਹੋਏ ਅੰਦਰਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਦੇ ਫਹਿਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤਨ ਮਨ ਸੀਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪ ਸੁਖ ਸਹਿਜ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਧੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕਈ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰੀ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਅਰਥ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਲੱਖਣ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਜੋ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਭਿੰਨ ਹਨ, ਪਰ ਹੈਨ ਸਾਰਥਕ। ਉਹਨਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਆਪਣੇ ਅਮੀ-ਰਸ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਨੁੱਚੜਦੀ ਤਰਾਵਟ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਹ ਧੁਨੀ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ਵਿਚੋਂ ਧੁਰ ਲੰਘਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਰੇ ਵਾਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੂਰ ਨਾਲ ਸਰਸ਼ਾਰ ਹੋਏ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਏਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਅਗੰਮੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਦੈਵੀ ਝਲਕਾਰੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਹ ਬਚਨ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਉਤੇ ਅੰਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ :

> "ਗੁਰੂ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰੂੜੀਗਤ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੱਗ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਵੇਕਮਈ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਕਰਮ ਯੋਗੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਭ-ਚਿੰਤਕ ਮਹਾਨ-ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੇ ਪੂਰੇ ਉਤਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹੋ ਆਸ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਦਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਤੇ ਪਰਮ-ਸ਼ੁੱਧ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਿੱਤਨੇਮ ਨਾਲ ਪਾਠ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਮਲ ਸਹਿਤ ਜੀਊਣਾ ਸਿੱਖੋ!"

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਜੀ ਪੁਰਾਣੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਸੋਨੀਆ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪੁੱਜੇ। ਜਦੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਗੱਲ ਛੋਹੀ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਦਰਵੀ ਭੂਤ ਹੋ ਕੇ ਬਚਨ ਕਰਦੇ

ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਸਨ :

ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਾਧੂ ਸੰਤੋਂ ਕੀ ਸੰਗਤ ਕੀ, ਤਪ ਸਾਧੇ, ਤੀਰਥੋਂ ਪਰ ਭਰਮਣ ਕੀਆ। ਅੰਤ ਯਹੀ ਨਿਸ਼ਚੇ ਪਰ ਪਹੁੰਚਾ ਹੂੰ ਕਿ ਜੋ ਕੁਛ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੇਂ ਹੈ, ਉਸ ਸੇ ਉੱਤਮ ਔਰ ਕਹੀਂ ਨਹੀਂ।''

'ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਹ ਭਾਈ ॥ ਓਹ ਸਫਲ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥' (੬੨੮)

ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਚਨਾ, ਸਰਵੋਤਮ ਧਰਮ ਪੰਥ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਉੱਚੇ ਗੁਣ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਧਰਮ ਪੰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਲਿਖਤ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ। ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਸਾਰਥਕ ਧਰਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕਈ ਨੁਕਤੇ ਆਪ ਨੇ ਉਭਾਰੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੁਤੋਂਗਿਆ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਕ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਧਾਰਨੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨੀ ਹਾਂ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤ੍ਰੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਆਮੀ ਰਾਮ ਤ੍ਰੀਰਥ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਨਗਰ ਟੌਹੜਾ ਪਿੰਡ (ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ) ਸੀ। ਏਸੇ ਨਗਰ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਤ ਰਾਮ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ; ਪੰਡਤ ਰਾਮ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਰਾਜ ਪੰਡਤ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਦੰਡੀ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਮ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੜ੍ਹੀ, ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਜੀ ਦੇ ਤਾਏ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੂਪਮਾਨ ਕੀਤੇ, ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਸਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨੇਹ ਵੀ ਉਭਰ ਆਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਰਾਮ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

''ਏਥੇ ਮੈਂ ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਦਿਲੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਨਿਰਮਲ ਸੰਤ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਕਥਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫੇਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਹ ਟੌਹੜਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੰਮ-ਪਲ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਜਾ ਕੇ 'ਲਘੂ ਕੌਮ ਦੀ' ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਜਾਗ ਲਗਾਈ। ਅਜਿਹੀ ਸਰਵੋਤਮ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਚਯ ਕਰਾਉਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ ਮੇਰੇ ਧਨ ਬਚਨ ਦਾ ਭਾਗੀ ਹੈ।''

ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ, ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਲੋੜ ਹੈ ਸੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਤਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਵੇ।

ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੇਵਕ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰੋ: ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਉਦਮ ਕਰਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਲੋੜ ਹੈ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਛਾਪੀ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਛਪਵਾਏ ਤੇ ਵੰਡੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਮੋਲਕ ਬਚਨ ਵੀ ਸੁਣੇ ਜਾਣ। ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਬਹੁਤ ਬਿਰਧ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਸਰੀਰ ਘੁੰਮ ਕੇ ਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਹਰਦੁਆਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਜਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।' ਸੰਨ ੧੯੮੦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਾਠ ਬੋਧ ਸਮਾਗਮ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੁੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ ਅਤੇ ਖਿਆਲ ਉਪਜਿਆ ਕਿ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਦੂਜੇ ਟਿਕਾਣੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਆਏ ਹੋਣ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਟਿਕਾਣਾ ਸੋਨੀਆ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੁਰਾਣੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਭਾਵੇਂ ਆਤਮਕ ਦਰਸ਼ਨ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਖੇਦ ਹੈ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਬਚਨ ਸੁਣਨ ਦੀ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਲਥਾ ਕਰਕੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਤੱਤਕਾਲ ਹੀ ਛਾਪ ਕੇ ਸੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਭਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਭਵਨ ਵਲੋਂ ਇਸ ਭਾਂਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਛਾਪਣ ਵਾਸਤੇ ਲੰਡਨ ਦੀ ਸਾਊਥਾਲ ਦੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਾਲਾ ਦੌਲਤ ਰਾਏ ਲਿਖਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਵੀ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਛਾਪਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਤੱਤਪਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਅਤੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ, ਪੰਥ ਸੇਵਕਾਂ ਤੇ ਮੁਖੀਆਂ ਪਾਸ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ।

ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਫੰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਠੀਕ ਭਾਂਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦੀ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਵਿਆਪਕ ਭੁੱਖ ਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਪੱਖੀ ਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕੁਝ ਵੀ ਥਹੁ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਜੀਬੋ ਗਰੀਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰਵੀਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜਣ। ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਵਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਏਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਦੰਡੀ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਲਿਖਤ ਨਿਬੰਧ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਰੂਪਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦਰਸ਼ਨ ਇਕ ਮਹਾਨ ਸਾਧਕ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਤੋਂ ਅੰਕਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ
ਮਿਤੀ ੧੦.੭.੮੧ — ਜ. ਸ. ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਰਵੋਤਮ ਧਰਮ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ !

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ

-ਲੇਖਕ-

ਸ੍ਰੀ ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਜੀ ਦੰਡੀ ਸੰਨਿਆਸੀ

ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕ ਜੀ !

ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਭਰਮ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਲਈ ਇਹ ਪੁਸਤਕਾ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਯਾਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਬਕ ਕਰੋਗੇ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਮਨੂਸਿਮ੍ਰਤੀ ਆਦਿ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਪਾਹ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਜਨੇਊ ਦੇ, ਖੱਤਰੀ ਨੂੰ ਸਣ ਦੇ ਜਨੇਊ ਦੇ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਨ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਜਨੇਊ ਦੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਮਿਰਗ ਦਾ ਚੰਮ, ਖੱਤਰੀ ਨੂੰ ਲਾਲ ਮਿਰਗ ਦਾ ਚੰਮ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ ਨੂੰ ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਚੰਮ ਪਾਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਆਚਮਨ ਵਿਚ ਪੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਨਾਭੀ ਤਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖੱਤਰੀ ਦਾ ਆਚਮਨ ਵਿਚ ਪੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਗਲੇ ਤਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ ਦਾ ਆਚਮਨ ਵਿਚ ਪੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਹੇਠਾਂ ਤਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪ੍ਰੰਤੂ, ਗਲੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹੂਲੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੰਧਿਆ ਕਰਨ, ਗਾਇਤਰੀ ਦਾ ਜਪ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਅਗਨਿਹੋਤਰ ਆਦਿ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਦੀ ਜਨੇਊ ਪਾਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਜਨੇਊ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੂਦਰ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲਈ ਜਨੇਊ ਪਾਣ

ਦੀ ਵਿਧੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਸ਼ੂਦਰ ਨੂੰ ਇਸ ਲੋਕ ਦੇ ਸੁਖ ਪਾਣ ਲਈ ਤਿੰਨਾਂ ਵਰਣਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਲੋਕ ਸਬੰਧੀ ਸੁਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਪਰਮ ਧਰਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਲਈ ਜੀਵਤ ਪਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਕੰਦ ਮੂਲ ਖਾ ਕੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 'ਪਤੀ-ਪਤੀ' ਦੀ ਰਟ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਪਰਮ ਧਰਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਰਿ ਅਤੇ ਰਾਮ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਨਾਮ ਮਨੂ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਜਪ ਜਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜਨੇਊ ਰਹਿਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਧਿਆ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਭੀ ਕਰਮ ਨੂੰ ਕਰਨੇ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਪਰਲੋਕ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੀ ਭੀ ਕਰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਹਰਿ ਨਾਮ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜਨੇਊ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸਾ ਮਹਾਂ ਅਨਯਾਯ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਬੀਜ ਜਨੇਊ ਦਾ ਤਕੜਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਨੇਊ ਧਾਰਣ ਕਰਾਣ ਦੇ ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਹਰਦਿਆਲ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

'ਦਇਆ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖੁ ਸੂਤੁ ਜਤੁ ਗੰਢੀ ਸਤੁ ਵਟੁ ॥
ਏਹੁ ਜਨੇਊ ਜੀਅ ਕਾ ਹਈ ਤ ਪਾਡੇ ਘਤੁ ॥
ਨਾ ਏਹੁ ਤੁਟੈ ਨ ਮਲੁ ਲਗੈ ਨਾ ਏਹੁ ਜਲੈ ਨ ਜਾਇ ॥
ਧੰਨੁ ਸੁ ਮਾਣਸ ਨਾਨਕਾ ਜੋ ਗਲਿ ਚਲੇ ਪਾਇ ॥'

(ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ-੪੭੧)

ਅਰਥ—ਦਇਆ ਰੂਪੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਪਾਹ ਹੈ, ਸੰਤੋਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੂਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਤ (ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ) ਰੂਪ ਗੰਢ ਹੋ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵੀ ਵਟ ਹੈ। ਐਸਾ ਜਨੇਊ ਜੀਵ-ਆਤਮਾ ਦਾ ਜੇਕਰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਾਓ।

ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਾ ਜਨੇਊ ਨਾ ਟੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹ ਮੈਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਥਾ ਨਾ

ਇਹ ਸੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਇਹ ਜੀਰਣ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਐਸਾ ਜਨੇਊ ਗਲੇ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਧੰਨ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ, ਮੈਂ ਜਨੇਊ ਨਹੀਂ ਪਾਵਾਂਗਾ ਜੋ ਕਿ-

'ਚਉਕੜਿ ਮੁਲਿ ਅਣਾਇਆ ਬਹਿ ਚਉਕੈ ਪਾਇਆ ॥
ਸਿਖਾ ਕੰਨਿ ਚੜਾਈਆ ਗੁਰੁ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਥਿਆ ॥
ਓਹੁ ਮੁਆ ਓਹੁ ਝੜਿ ਪਇਆ ਵੇਤਗਾ ਗਇਆ ॥ (੪੭੧)

ਜੋ ਜਨੇਊ ਚਾਰ ਕੌਡੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਗਾਇਤਰੀ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗੁਰੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਨੇਊ-ਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਰ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਜਨੇਊ ਭੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਜੀਵ-ਆਤਮਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਜਨੇਊ ਦੇ ਹੀ ਗਿਆ।

ਵੇਦੀ ਖੱਤਰੀਆਂ ਵਿਚ ਜਨੇਊ ਦੇ ਵਕਤ ਬੱਕਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾ ਜਾਣ ਦੀ ਰੀਤ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ-

'ਤਗੁ ਕਪਾਹਹੁ ਕਤੀਐ ਬਾਮ੍ਹਣੁ ਵਟੇ ਆਇ ॥
ਕੁਹਿ ਬਕਰਾ ਰਿੰਨ੍ਹਿ ਖਾਇਆ ਸਭੁ ਕੋ ਆਖੈ ਪਾਇ ॥
ਹੋਇ ਪੁਰਾਣਾ ਸੁਟੀਐ ਭੀ ਫਿਰਿ ਪਾਈਐ ਹੋਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਤਗੁ ਨ ਤੁਟਈ ਜੇ ਤਗਿ ਹੋਵੈ ਜੋਰੁ ॥੨॥ (੪੭੧)

ਅਰਥ—ਕਪਾਹ ਤੋਂ ਧਾਗਾ ਕੱਤ ਲਿਆ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਵੱਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ, ਉਸ ਦਾ ਜਨੇਊ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਕਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਰਿੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨੇਊ ਪਵੇਗਾ, ਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨੇਊ ਪਏਗਾ। ਜਦੋਂ ਜਨੇਊ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਧਾਗਾ ਪਾ ਲਿਆ। (ਗੁਰੂ) ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਗੇ ਜਾਂ ਜਨੇਊ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। (ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਪਉੜੀ ੧੫)

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਐਸੇ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਨੇਊ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਇੰਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹਰਦਿਆਲ ਪੰਡਤ ਕੁਝ ਭੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਨੇਊ ਧਾਰਨ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ। ਇਸੀ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ (ਸਿੱਖ) ਭੀ ਜਨੇਊ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਰਮ ਧਰਮ ਹੀ ਜਨੇਊ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਰਮ ਧਰਮ ਜਨੇਊ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਜਨੇਊ ਤੋਂ ਉਲਟ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਧਰਮ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਨਣਾ ਮਹਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਾਜੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ਕਾਲੀ ਚਰਣ ਯਾ ਕਾਲਾ ਪਹਾੜ ਨਾਮ ਦੇ ਮਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣ 'ਤੇ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਾਲੀਚਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਣ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ (ਨਿਕਾਹ) ਕਰਵਾਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਸਿੰਘਾਸਨ 'ਤੇ ਬੈਠਦੇ ਹੀ ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਿੰਦੂ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ-ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ। ਪਰੰਤੂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ–ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਹੁਣ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈਂ, ਪਤਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈਂ। ਮੁੜ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਹੰਕਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਐਸੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦੁਖਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕ ਹਿੰਦੂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਉਸੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਪਰੰਤੂ, ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੀ ਅੰਗ ਵਿਚ ਕੁਝ ਭੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਕੇਵਲ ਨਾਂ ਤੇ ਕਰਮ ਦਾ ਹੀ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਧਿਆਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਹੁਣ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਰਮ ਯੋਗੀ ਹਾਂ। ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਹਾਂ। ਕੀ ਹੁਣ ਮੈਂ ਸੰਧਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ? ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਪਰੰਤੂ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਮੰਗਤੇ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਪਤਿਤ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਰਜਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਅਪੇਖਸ਼ਾ ਸਾਰੀ ਪਰਜਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਪਤਿਤ ਜਾਂ ਛੋਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸੇਵਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪਤਿਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਿਤ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਪਤਿਤ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹਨ। ਐਸੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੋਇਆ ਰਾਜਾ ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਚਮੜੇ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਅਥਵਾ ਦੂਜੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਚਮੜੇ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਐਸੇ ਦੂਰ–ਹੰਕਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਉਂ ਬਲਕਿ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣੇ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ, ਕਿੰਤੂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਦਿਖਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿੰਦੂ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ

ਰਹੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਾਏਗਾ। ਐਸਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾ ਬਣੇ, ਬੜੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਰਅਪਰਾਧ ਜਨਤਾ ਭੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਧਰਮ ਦੀ ਤੰਗ ਦਿਲੀ ਕਾਰਨ ਮਾਰੀ ਗਈ।

ਇਕ ਕਥਾ ਹੈ : ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜਾ ਅਕਬਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਜ਼ੀਰ ਬੀਰਬਲ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਚਤੁਰ ਬੀਰਬਲ ਗਧੇ ਨੂੰ ਸਾਬਣ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਕਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਰਬਲ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਗਧੇ ਤੋਂ ਗਾਂ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅਕਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਧੇ ਤੋਂ ਗਾਂ ਬਣਨਾ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਬਨਾਣ ਵਿਚ ਚਤੁਰ ਪਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਬੁਧੀ ਹੀਣ, ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਐਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਭੀ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਗਧੇ ਤੇ ਗਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤਿ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਬੁਧੀਹੀਣਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸੀ ਜਾਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਗਧੇ ਤੇ ਗਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਰਤ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕੋ ਆਕਾਰ ਵਾਲੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਨਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਕ ਕਰਮ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਕਰਮ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ, ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਗਾਂ ਤੇ ਗਧੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਬਨਾਣ ਵਾਲਾ ਬੀਰਬਲ ਬੁਧੀਹੀਣ ਵੀ ਤੇ ਉਹ ਮਨੂ ਆਦਿ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਭੀ ਹੀਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੂ ਆਦਿ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ, (ਮਨੂ ੯ ਅੰਕ ੧੫੯)—੧. ਔਰਸ, ੨. ਖੇਤ੍ਰਜ, ੩. ਦਤ, ੪. ਕ੍ਰਿਤ੍ਰਿਮ, ੫. ਗਰੜੋਤਪੰਨ, ੬. ਅਪਵਿਧ, ੭. ਕਾਨੀਨ, ੮. ਸਹੋੜ, ੯. ਕ੍ਰੀਤ, ੧੦. ਪੌਨਰਭਵ, ੧੧. ਸਵਯੇਦਤ, ੧੨. ਸ਼ੌਦਰ। ਇਹ ਬਾਰਾਂ ਪੁੱਤਰ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ੧. ਗਰੜੋਤਪੰਨ, ੨. ਅਪਵਿਧ, ੩. ਕਾਨੀਨ, ੪. ਸਹੋੜ, ੫. ਕ੍ਰੀਤ, ੬. ਸਵਯੇਦਤ, ਇਹ ਛੇ ਪੁੱਤਰ ਦੂਸਰੇ ਵਰਣ ਦੇ ਤੇ ਗੋਤਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

੧. ਗਰੜੋਤਪੰਨ : ਜਿਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰੀ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਮੰਨਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ।

੨. ਅਪਵਿਧ : ਜੋ ਮਾਤਾ ਨੇ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰੀ ਪਾਲਣ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਣ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਹੋਏ ਹਨ।

੩. ਕਾਨੀਨ : ਜੋ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰੀ ਨਾਨੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

੪. ਸਹੋੜ : ਜੋ ਵਿਆਹ ਦੇ ਵਕਤ ਗਰਭ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਆਹੁਣ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

੫. ਕ੍ਰੀਤ : ਜੋ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

੬. ਸਵਯੰਦਤ : ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੀ ਦੇ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਸਵਯੰਦਤ ਹੈ। ਇਹ ਛੇ ਪੁੱਤਰ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਦੂਜੇ ਵਰਣ ਅਥਵਾ ਗੋਤਰ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੇਤ ਰੂਪ ਇਸਤਰੀ, ਪਤੀ ਜਾਂ ਸੱਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਪਰ-ਪੁਰਖ ਦੇ ਬੀਜ ਤੋਂ ਨਿਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਪੁਤਰ ਖੇਤ੍ਰਜ ਕਹਿਲਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿੰਤੂ ਉਹ ਬੀਜ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਖੇਤ੍ਰਜ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਲ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਬੀਜ ਤੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਾਂ 'ਨਿਯੋਗ' ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਤਯਵਰਤਾ ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਸੱਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਜਾਂ ਨਿਯੋਗ ਤੋਂ ਅਵਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਦਾਸੀ ਨੇ ਵਿਭਚਾਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵੇਦ-ਵਿਆਸ ਜੀ ਦੇ ਬੀਜ ਤੋਂ ਧਰਿਤਰਾਸ਼ਟਰ, ਪੰਡੂ ਅਤੇ ਵਿਦੂਰ ਨਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁਤਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਯੁਧਿਸ਼ਟਰ ਆਦਿ ਪੰਜ ਪਾਂਡਵ ਏਸੇ ਭਾਂਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਆਦਿ ਪਰਵ, ਅਧਿਆਇ ੬੪ ਵਿਚ ਐਸੀ ਕਥਾ ਦੇ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪਰਸ਼ਰਾਮ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਖੱਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਖਤਰਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਭੋਗ ਕੀਤਾ (ਭੀਸ਼ਮ ਤੇ ਯੁਧਿਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ) ਹੇ ਰਾਜਨ ! ਉਹ ਸੰਭੋਗ ਖਤਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਰਿਤੂ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਸੀ ਭੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਰਿਤੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਕਾਲ ਵਿਚ ਕਾਮ ਭੋਗ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ॥੬॥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਖਤਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਗਰਭ ਧਾਰਣ ਕੀਤਾ॥ ਹੇ ਰਾਜਨ ! ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਤਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਬੜੇ-ਬੜੇ ਬਲਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਖੱਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ॥ ੭ ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮਣੀ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤ੍ਰਜ ਪੁੱਤਰ ਭੀ ਦੂਜੇ ਵਰਣ ਅਥਵਾ ਦੂਜੇ ਗੋਤਰ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਪਣੇ ਵਰਣ ਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੋਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਗੋਦ ਲੈਂਦਾ। ਐਸਾ ਹੀ ਵੈਸ਼ ਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਭੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਤਥਾ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜੇ ਵਰਣ ਦੇ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਗੋਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅਵਕਾਸ਼ ਨਾ ਮਿਲਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਅਰਥਾਤ ਜਨਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਰਮ 'ਤੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਖਰ ਪੜ੍ਹਾਣੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਥਾ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹੀ ਖੱਤਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ, ਗਊਆਂ ਰੱਖਣ ਤਥਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਵੈਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਥਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੀ ਸ਼ੂਦਰ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਨਾਂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕਿੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੜ੍ਹਾਣੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਟ ਅਤੇ ਗੁੱਜਰ ਆਦਿ ਭੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭੀ ਜਾਟ ਅਤੇ ਗੁਜਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਊਆਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਖੱਤਰੀ ਆਦਿ ਭੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸੋਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਚੌਕੀਦਾਰੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ, ਭਾਂਡੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਖੱਤਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਨਾਮ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਦੇ ਕਰਮ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੇ ਭੀ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਕੋਈ ਭੀ ਮਨੁੱਖ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਵੰਸ਼ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਕਿਸੀ ਭੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਵਰਣ ਤਥਾ ਗੋਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮਿਥਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਵੰਸ਼ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਕਿਸੀ ਭੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਨਾਮ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਭੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ, ਉਪਰੋਕਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਕਰਮ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੇ ਭੀ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ, ਅਰਥਾਤ ਵਿਅਰਥ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਉਚਪਣ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮਿਥਿਆ ਅਭਿਮਾਨੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਭੀ ਮਨੁੱਖ ਐਸਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਬੀਜ ਤੋਂ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੱਤਰੀ ਦੇ ਬੀਜ ਤੋਂ ਖੱਤਰੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਥਵਾ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਭੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਬੀਜ ਤੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਖੱਤਰੀ ਦੇ ਬੀਜ ਤੋਂ ਖੱਤਰੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਦਵਾਨ ਭੀ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਦੀ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਨਯਵਸਥਾ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਕੇ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਛਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਾਨ ਅਕਾਰ ਵਾਲੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲਈ ਜਨਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ- ਵੱਖਰੇ ਅਕਾਰ ਵਾਲੀ ਗਧੇ ਤੇ ਗਾਂ ਜਾਤਿ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਬਨਾਣ ਵਾਲਾ, ਗੱਲਾਂ ਬਨਾਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਚਤਰ ਬੀਰਬਲ ਭੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਮੂਰਖ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ **ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੰਨ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤਿ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਸ਼ਾ ਰੱਖਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਸਫਲ ਹੈ।** ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੀ ਭੀ ਵਿਦਵਾਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋ ਕੇ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਚਾਰੋਂ ਵਰਣਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਬਾਟੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਸ੍ਰੀ ਸਵਾਮੀ ਮਹੇਸ਼੍ਵਰਾ ਨੰਦ ਜੀ ਮਹਾਂ ਮੰਡਲੇਸਵਰ (ਕਨਖਲ ਦੇ ਸੁਰੂਤ ਗਿਰਿਕਾ ਬੰਗਲੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ) ਨੇ ਭੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਆਪਣੀ 'ਚਾਤੁਰਵਰਣਯ-ਭਾਰਤ ਸ਼ਮੀਖਸ਼ਾ' ਇਸ ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਖੰਡ ਵਿਚ 'ਭਾਰਤ ਵੀਰਾਗਰਗਣਯੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਹ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇੰਝ ਹੈ-

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਗਿਣੇ ਜਾਣ
ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤਿ ਦੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਖੱਤਰੀ ਕੁਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਪੁਰਾਣ ਆਦਿਕਾਂ ਵਿਚ ਕਥਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਜਨਮ ਜਾਤਿ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਉਚ-ਨੀਚ, ਰੂਪ ਭੇਦ ਭਾਵ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਏ। ਉਸ ਨੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਭੇਦ ਨੂੰ ਨਿਰੂਪਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਭਟਕੇ

ਹੋਏ ਤੇ ਔਖੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਕੇ 'ਖ਼ਾਲਸਾ' ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਅਤਿ ਨਵੀਨ, ਪਰਮਉਦਾਰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਚਾਰੇ ਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਬਲ, ਉਦਯੋਗ ਸੇਵਾ, ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸਭ ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ (ਸਿੱਖਾਂ) ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ, ਏਕਤਾ ਦਾ, ਸੰਗਠਨ ਦਾ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਐਸਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ—

'ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਨਮ ਤੁਮਾਰੇ ਹੋਏ। ਪਿਛਲੇ ਜਾਤਿ ਵਰਣ ਸਭ ਖੋਏ।
ਚਾਰ ਵਰਣ ਕੇ ਏਕੋ ਭਾਈ। ਧਰਮ ਖਾਲਸਾ ਪਦਵੀ ਪਾਈ।
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਸੇ ਆਹਿ ਨਿਆਰਾ।
ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਹਬ ਅਬ ਤੁਮ ਨੇ ਧਾਰਾ।

(ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਰੰਥ)

ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਚਾਨਬੋ ॥'

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ-੧੯)

ਉਸ ਬਹਾਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਐਸਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ—

'ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੀ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੇ ਸਰੀਰਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਰਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਧਨ ਧਾਮ, ਸ਼ਸਤਰ ਅਸਤਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੀ ਹੋਵੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤਿਆਗ ਦੇਣੀ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰੀ ਹੀ ਦਿਖਾਣੀ ਹੈ। ਸੰਜਮ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਦਾਚਾਰ ਰੂਪ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਮੁਖ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਨਣਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖੋ! ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬਲ ਵਾਲੇ, ਦੁਸ਼ਟ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਕਰਮੀ ਹੋਵੋ। ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ, ਰਿਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟ ਤੇ ਸਵਸਥ ਅਤੇ ਤੇਜ ਬਲ ਵਾਲੇ ਬਣਾਓ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਨਰੋਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ਖਾਓ। ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸ਼ਾਂਤਿ, ਪ੍ਰਸੰਨ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਰੱਖੋ। ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਗਿਆਨ ਬਲ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੋ। ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੇ ਸਵਾਰਥ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਚਿੱਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਕਰੋ। ਮਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸ਼ਕਤੀ ਕਲਯੁਗ ਵਿਚ ਸੰਘ (ਪੰਥ) ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

"ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸੇਵਾ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਤਤਪਰ ਹੋਵੋ। ਅਨੇਕ ਈਸ਼ਵਰਾਂ ਦੇ ਵਾਦ ਨੂੰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਵਾਦ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਇਕ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭ੍ਰਾਤਰੀ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਯਥਾਰਥ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਤਥਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਾ ਸਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ। ਉਸ ਦੇ ਪਾਵਨ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪੋ। ਆਲਸ ਤੇ ਵਿਹਲੜਪਨ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਪਰਾਇਣ ਹੋਵੋ। ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਿਰਬਾਹ ਦੇ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਹਾਰ ਕਰੋ। ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨੇ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾਨ ਆਦਿ ਸ਼ਸਤਰ ਰੱਖੋ। ਖੱਤਰੀ ਵਰਗਾ ਪਵਿੱਤਰ ਬਲ ਧਾਰਨ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੁਧਰਮੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਰਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ **ਇਕ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਯਥਾਰਥ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੱਤਰੀ, ਵੈਸ਼ ਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰੋਂ ਵਰਣਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਬਲ, ਧਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਆਦਿ ਸਰਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।"**

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਵਾਮੀ ਮਹੇਸ਼ਵਰਾ ਨੰਦ ਜੀ ਮਹਾਂ ਮੰਡਲੇਸ਼੍ਵਰ ਦੇ ਮਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੀ **ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਨਣਾ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।**

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗਰੰਥਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ?

ਵੇਦਾਂ ਵਿਚ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਸਰੂਪ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਮੁਖ ਨਾਂ ਓਅੰਕਾਰ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਠ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਮੂੰਡਕ ਵਿਚ, ਮਾਂਡੂ ਕਥਾ ਵਿਚ, ਤੈਤਰੀਯ ਵਿਚ ਅਤੇ ਛਾਂਦੋਗਯ ਵਿਚ ਓਅੰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਮਨੂ ਸਿਮਰਤਿ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ, ਵੇਦ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹੀ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਓਅੰਕਾਰ ਹੀ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਕਛਰੇਨਤਿ ਸਰਵ० (ਮਨੂ० ਅ: ੨ ਸਲੋਕ ੮੪) ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰੂਪ ਬ੍ਰਹਮ ਸੂਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕਰਨਾ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਰੁਤ। ਅਰਥਾਤ (ਬ੍ਰਹਮ० ਅਧਿਆਇ ੪ ਪਾਦ ੧ ਸੂਤ੍ਰ ੫) ਯੋਗ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇਕ ਓਅੰਕਾਰ ਹੀ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਤਸਯ ਵਾਚਕ ਪ੍ਰਣਵ: (ਯੋਗ: ਪਾਦ ੧ ਸੂਤਰ ੨੭) ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਰੂਪੀ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਵਿਚ ਭੀ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਮੁਖ ਓਅੰਕਾਰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗੀਤਾ ਅਧਿਆਇ ੭ ਸਲੋਕ ੮। ਅਧਿਆਇ ੮ ਸਲੋਕ ੧੩। ਅਧਿਆਇ ੯ ਸਲੋਕ ੧੭। ਅਧਿਆਇ ੧੦ ਸਲੋਕ ੨੫। ਅਧਿਆਇ

੧੭ ਸਲੋਕ ੨੩ ਵਿਚ ਓਅੰਕਾਰ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਓਅੰਕਾਰ ਦੇ ਜਪ ਕਰਨੇ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਕਿੰਤੂ ਵੇਦਾਂ ਵਿਚ, ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਵਿਚ, ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਵਿਚ 'ਰਾਮ' ਅਤੇ 'ਹਰਿ' ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਨਾਮ ਨਾ ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਗੌਣ ਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। **ਇਸੀ ਲਈ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਪਣੇ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।**

ਸਿੱਖ ਲੋਕ, ਹਰ ਇਕ ਪਾਠ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ, 'ਇਕ ਓਅੰਕਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਨਾਲ ਓਅੰਕਾਰ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਵੇਦ ਆਦਿ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਪੌਰਾਣਿਕ ਧਰਮੀ ਵੇਦ ਪਾਠ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ 'ਹਰਿ ਓਮ ਸਹਸਾ ਸ਼ੀਰਸ਼ਾ' ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ 'ਹਰਿ' ਇਕ ਪੌਰਾਣਿਕ ਨਾਮ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਓਮ ਇਸ ਵੈਦਿਕ ਨਾਮ ਨੂੰ ਗੌਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਵੇਦ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ 'ਹਰੀ ਓਮ' ਲਿਖ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਕਈ ਕੱਟੜ ਪੌਰਾਣਿਕ ਧਰਮੀ 'ਮੇਰਾ ਮਤ ਵੇਦ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ' ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਥਾਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਓਅੰਕਾਰ ਦਾ ਉਥੇ ਲਿਖਣਾ ਪਾਪ ਰੂਪ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਜੋ ਨਿਰਗੁਣ ਹੈ, ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਐਸੇ 'ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ' ਸਰੂਪ ਜਾਂ ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਸਰੂਪ ਇਕ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਚਾਰੀਆ ਦੇ ਮਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੇਕਾਂ ਈਸ਼ਵਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

'ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਇਸ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਮੰਨਣਾ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵੇਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਸੰਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਮੰਨਣਾ, ਇਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ।

ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵੇਦ, ਗੀਤਾ, ਰਾਮਾਇਣ, ਦੁਰਗਾਸਪਤਸ਼ਤੀ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ, ਅਥਵਾ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸਹੰਸਰ ਨਾਮਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਸਤੋਤਰਾਂ ਦਾ ਅਥਵਾ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਸਤੋਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਆਰਤੀਆਂ

ਕਰਨੀਆਂ, ਇਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਨਾਣਾ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਵ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇਵਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਮਰੇ ਹੋਏ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ। ਕਈ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਮਰੇ ਹੋਏ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀ-ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਗਾ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੂਠਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣਾ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲਪੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਤੋਂ ਭੀ ਵੱਡੇ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣਾ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਗੁੱਗੇ ਪੀਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਬਨਾਣਾ ਤਥਾ ਗੁੱਗੇ ਪੀਰ ਦਾ ਸਰਾਧ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਡਕੌਂਧਾ ਨਾਮ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਮੜ੍ਹੀ ਵੀ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵੈਸ਼ ਧਰਮੀ ਲੋਕ ਪੀਰਖਾਨੇ ਨੂੰ ਰੋਟ ਦਾ ਭੋਗ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਜੂਠਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਵਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੂਜਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਗਊ ਘਾਟ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਪਾਰ ਦੋ ਫਰਲਾਂਗ 'ਤੇ ਇਕ ਪੀਰ ਦੀ ਕਬਰ ਘੜ ਲਈ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਖਾਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਕਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਾਤਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਥਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ, ਇਕ 'ਹਿੰਦੂ ਵੈਸ਼' ਨੇ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਥੇ ਪੀਰ ਦੀ ਕਬਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਗੀਚਾ ਭੀ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਬਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਲਈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹੁਣ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਦੋ ਢੋਲ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਈ ਦੂਜੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਪਰੰਤੂ, ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਸਤਿਯੁਗ ਦੇ ਆ ਜਾਣ ਤੇ ਸਮਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤਥਾ ਗੁੱਗੇ ਦੀਆਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਕਰਵਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਕੋਈ ਭੀ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਮਾਕੂ ਸੁਲਫਾ ਨਹੀਂ ਪੀ ਸਕੇਗਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ 'ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ' ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ 'ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ' ਫਿਰ ਸ਼ੋਭਾ ਪਾਣਗੇ। 'ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ'

ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਭੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੁਖੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੇਗਾ, ਮੇਰਾ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਆਦਿ, ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਸ੍ਵਾਂਗ ਬਣਾ ਕੇ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਂਗ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਨਾਚ ਅਤੇ ਗਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਝਾ ਕੇ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਜੂਠੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਨੂੰ ਖਾ ਲੈਣਾ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਲਈ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਅੰਨ ਦੀ ਯਾਚਨਾ ਕਰਨਾ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਦਾਤਾ ਬਨਾਣਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਭਿਖਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਭੋਗ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਸੰਗਰਾਂਦ ਆਦਿ ਕਿਸੀ ਨਮਿਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਭੋਗ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭੋਗ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਭੋਗ ਲਈ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮੰਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲ ਅਰਪਣ ਕਰ ਕੇ, ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਖਾਣਾ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਭੋਗ ਲਈ ਤਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਜਾਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਲਈ ਜਨਤਾਂ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਅਰਥਾਤ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖੇ-ਨੰਗੇ ਅਤੇ ਅਨਾਥ, ਭਿਖਾਰੀ ਬਨਾਉਣਾ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ, ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਯਾ ਫਿਰ ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਉਲਟ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਧਰਮ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਜੁਗ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਵਰਤਮਾਨ ਜੁਗ ਦੀ ਵਿਆਹ ਪਧਤੀਆਂ ਵਿਚ ਗਊ-ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਜਾਂ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗਊ-ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤ੍ਰਿਣ ਛਿਧਯਾਤਿ' (ਤਿਣਕੇ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿਓ) ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤਿਣਕੇ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਯੁਗ ਵਿਚ ਜਦ ਗਊ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਬਲ ਘਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗਊ-ਹੱਤਿਆ ਰੂਪੀ ਅਸਲੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਜੋ ਆਦਮੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਫਿਰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ

ਮਰਯਾਦਾ'' ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜਾਂ ਤਨਖਾਹੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਣ ਦਾ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣ ਕਰ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਭੈਰੋਂ, ਕਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਲਹੂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਪੀਣੇ ਲਈ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਾ ਜੋ ਦੁਰਗਾ ਨੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਨੂੰ ਗਲੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਲਹੂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਲਈ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਪਕੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਮਹਾਂਦੇਵ ਨੂੰ ਭੈਂਸੇ ਜਾਂ ਝੋਟੇ ਆਦਿ ਪਸ਼ੂ ਤਥਾ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਭੋਗ ਲਗਾ ਕੇ, ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਪ ਉਸ ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਮਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਤਥਾ ਪੂਜਯ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ''ਏਕਾ ਮਾਈ ਜੁਗਤਿ ਵਿਆਈ ਤਿਨਿ ਚੇਲੇ ਪਰਵਾਣੁ'' (ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ) ਦੀ ਇਸ ੩੦ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਮਾਈ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ:

''ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗੌਤੀ ਸਿਮਰਿ ਕੈ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਲਈਂ ਧਿਆਇ।''

ਆਦਿ **ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਭੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਭਗਉਤੀ ਯਾ ਭਗਾਵਤੀ** ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਸਾ ਅਰਥ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਅਰਥ (ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ) ਕਰਨਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ 'ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ' ਦੁਰਗਾ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ਜਾਂ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸਿਮਰਨ ਕਿਤੇ ਰਿਹਾ, ਕੁਝ ਭੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਗਉਤੀ ਨਾਮ ਤੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਉਲਟ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਦੁਰਗਾ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ 'ਭਗਵਤੀ' ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਵਿਧਰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਸ ਹੋਏ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਅੱਗੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਰਦਾਸ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਸ ਹੋਏ 'ਕਟਾਖਸ ਰਾਜ' ਆਦਿਕ ਤੀਰਥਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਭੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਆਪਸੀ ਫੁਟ ਕਾਰਨ ਪਰ-ਧਰਮੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚ ਗਏ **ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਹੂ ਬਲ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ, ਸਿੱਖ**

ਧਰਮ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਹੂ ਬਲ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣੇ ਦੀ ਨਿਸਫਲ ਇੱਛਾ ਕਰਨੀ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਯੁਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਮਸੀਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਮਸੀਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ, ਤਥਾ ਮਥਰਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਥਾਂ ਲਾਲ ਪੱਥਰ ਦੀ ਮਸੀਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੀ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੀ ਕਿਸੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਨੇ ਤਾਂ ਅਛੂਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਆਦਿ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਏ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਆਦਿ ਮੰਦਰ ਹੀ ਨਵੇਂ ਬਣਵਾ ਲਏ ਹਨ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਕਪਿਸਥਲ ਜਾਂ ਕੈਂਥਲ ਵਿਚ ਹਨੂਮਾਨ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਮਸੀਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜੱਬਲਪੁਰ ਤੋਂ ੧੮ ਮੀਲ ਨਰਮਦਾ ਨਦੀ ਤੇ ਤੀਰ ਭੇੜਾ ਘਾਟ ਵਿਚ ੬੪ ਯੋਗਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਸ਼ਾਣਮਈ ਮੂਰਤੀਆਂ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆਕਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਨ, ਕਿਸੀ ਦੇ ਨੱਕ ਅਤੇ ਕਿਸੀ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਵਿਧਰਮੀਆਂ ਨੇ ਕੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਗਾਣ ਲਈ ਪੰਡੇ ਲੋਕ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਦਾਨ ਦੀ ਯਾਚਨਾ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਭੰਗ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ, ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਤਨਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ। ਅਜੇਹੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪੂਜ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਨਵਾਣਾ ਅਤੇ ਜਾਨ ਦੇ ਕੇ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਇਹ ਤਾਂ ਖੱਤਰੀ ਵੈਸ਼ਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਕਿੰਤੂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਉਠਾਣਾ, ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿ ਕੇ ਕੋਈ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ "ਛੋਡਹਿ ਅੰਨੁ ਕਰਹਿ ਪਾਖੰਡ ॥ ਨਾ ਸੋਹਾਗਨਿ ਨਾ ਓਹਿ ਰੰਡ ॥" ਕਹਿ ਕੇ ਅੰਨ ਛੋੜ ਕੇ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਖੰਡੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਕਿੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿਰ-ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਭੀ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਰਤ ਕਰਨੇ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਡਲੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ, ਭਾਰ ਰੂਪ ਵਰਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਉਤਸਵ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ, ਲੰਗਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪ ਭੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਿ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਉਤਸਵ ਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੜੇ ਕਸ਼ਟ ਨਾਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਬਿਤਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੈ। **ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਉਲਟ ਧਰਮ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਨਣਾ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।**

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਧਰਮ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਦਾ ਕਹੋ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਕਹੋ, ਇਕ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਸ਼ਟਾਧਯਾਯੀ ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਤਦਧੀਤੇ ਤਦ੍ਵੇਦ (੪-੨-੫੯) ਇਸ ਸੂਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਇਵੇਂ ਹੈ– 'ਤਤ' ਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮ ਅਰਥਾਤ ਵੇਦ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਹੈ 'ਅਧੀਤੇ' ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। 'ਤਤ' ਨਾਮ ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਦਾ ਹੈ। 'ਵੇਦ' ਨਾਮ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਤਰ ਦਾ ਭਾਵਾਰਥ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੇਦ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਣੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ ਯਾ ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਜਾਣਨੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਮ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਯਾ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੱਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਐਸਾ ਹੋ ਭੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਨਖਾਹ ਦੇਣਾ ਭੀ ਦਾਨ ਹੀ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਧਾਂਤ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਚ ਭੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ :

ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਕਉ ਦੇ ਉਪਦੇਸੁ ॥
ਨਾਨਕ ਉਸੁ ਪੰਡਿਤ ਕਉ ਸਦਾ ਅਦੇਸੁ ॥
ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰੁ ਸਰਬ ਕੋ ਗਿਆਨੁ ॥
ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਮਹਿ ਜਪੈ ਕੋਊ ਨਾਮੁ ॥ (੨੭੪)

ਜੋ ਪੰਡਿਤ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਚਾਰੋਂ ਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਦ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਸਦਾ ਪ੍ਰਣਾਮ ਹੈ। 'ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ' ਨਾਂ ਇਕ ਓਅੰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵੇਦ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਇਕ ਓਅੰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਚਾਰੋਂ ਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਕਰਾਏ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਰੇ ਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰੇ। ਕੋਈ ਭੀ ਨਾਮ ਜਪੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ੯ਵੀਂ ਅਸਟਪਦੀ)

ਪ੍ਰੰਤੂ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਪੂਜ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਹ ਦਾਨ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਥਵਾ ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਦਾਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿੱਧਾਂਤ ਕੇਵਲ ਸਿੱਧੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਧਾਂਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਭੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬਹਾਦਰ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਭੀ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜੇ ਸਵਰਗ ਦੀ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਇਸਤਰੀਆਂ, ਘੋੜੇ, ਹਾਥੀ, ਬਾਗ, ਘਰ ਆਦਿ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਦਾਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਤਥਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਮੰਗਿਆ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਕੇ ਦਾਨ ਵਿਚ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਗਯਾ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰੀ ਰਾਣੀ ਦਾ ਦਾਨ ਆਪਣੇ ਪੰਡੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ, ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪੰਡੇ ਦੇ ਘਰ ਪੰਹੁਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਰਾਣੀ ਪੰਡੇ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਉੱਪਰਲੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਪੰਡੇ ਨੂੰ ਇੱਛਤ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਕੇ ਪੰਡੇ ਤੋਂ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਕਿੰਤੂ ਰਾਜੇ ਦੇ ਮਨ ਚਾਹੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਅਤੇ ਬੜੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭੀ ਪੰਡੇ ਨੇ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜੇ ਦੀ ਅਤੇ ਪੰਡੇ ਦੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਰਾਣੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਖੜੀ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਚਲ ਪਿਆ। ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਤਦ ਤੱਕ ਤਾਂ ਰਾਣੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਖੜੀ ਰਹੀ। ਕਿੰਤੂ ਜਦੋਂ ਰਾਣੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਰਾਜਾ ਪਰ੍ਹੇ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਰਾਣੀ ਨੇ ਛੱਤ ਤੋਂ ਸਿਰ ਦੇ ਭਾਰ ਗਿਰ ਕੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ।

ਇਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਬੜੀ ਕੁਰਲਾਹਟ ਮਚੀ ਅਤੇ ਪਤੀ-ਬ੍ਰਤ ਧਰਮ ਦੇ ਘਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਐਸੇ ਪਾਪਾਚਾਰ ਰੂਪ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਦਾਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਸੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਆਰਥਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਵੇਦ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕ ਮਤ-ਮਤਾਂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਣੇ ਵਾਲੇ ਹੋਏ; ਕਿੰਤੂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਵੇਦ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਰੂਪ ਅੰਸ਼ਾਂ

ਨੂੰ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ 'ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਅਜੇਹੇ ਗ੍ਰੰਥ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਤਥਾ ਵੇਦ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇਹ ਇਕ 'ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ' ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਇਸ 'ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਤੇ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਲਈ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਨ, ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਨਾਲ 'ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪਰਮ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਵੇਦ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ 'ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੇ ਰਚਨ ਦੀ ਕੁਝ ਭੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਤਾਂ **'ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਤੇ ਰਹੇ ਨਿਆਰਾ।'** ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੰਦੇ।

ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਮੰਨਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇਸ ਦਾ ਤਿਆਗ ਨਾ ਕਰਦੇ।

ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ **ਵੱਖਰੇ ਤੀਸਰੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਪੰਥ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਧਰਮ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਨਣਾ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।**

ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ ?

ਪਿਆਰੇ ਸੱਜਣੋ ! 'ਬ੍ਰਹਮ ਸੂਤਰ' ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਛੇਵੇਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਜੀ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਦ ਦਾ 'ਅਸ਼ੁਧ ਮਿਤਿ ਚੇਤ ਨ ਸ਼ਬਦਾਤ' ਪੰਜੀਵਾਂ ਸੂਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਹੋ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਹਿੰਸਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ 'ਜਯੋਤਿਸ਼ਟੋਮ' ਨਾਂ ਵਾਲਾ ਯੱਗ ਪਾਪ ਰੂਪ ਹੈ ਤਾਂ ਐਸੀ ਸ਼ੰਕਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਸ਼ੂ ਹਿੰਸਾ 'ਸ਼ਬਦਾਤ' ਵੇਦ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ॥੨੫॥ ਇਸ ਲਈ ਯੱਗ ਵਿਚ **ਬੱਕਰੇ ਦੇ, ਗੱਧੇ ਦੇ, ਘੋੜੇ ਦੇ, ਗਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਖਾ ਲੈਣਾ ਇਹ ਧਰਮ ਹੈ, ਵੇਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਹੋਣੇ ਕਾਰਨ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਹੈ। ਐਸਾ ਫੈਸਲਾ ਵੇਦ-ਵਿਆਸ ਜੀ** ਤੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਦਾ ਹੈ।

ਮਨੂ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਧ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਜੰਗਲੀ ਸੂਰ ਦਾ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਭੈਂਸੇ ਦਾ ਮਾਸ ਖੁਆਣ ਨਾਲ ਪਿਤਰ ਦਸ ਮਹੀਨੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਛੂਏ ਦਾ ਮਾਸ ਖੁਆਣ ਨਾਲ ਗਿਆਰ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨੇ ਪਿਤਰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੰਬੇ ਕੰਨਾਂ ਵਾਲੇ ਸਫੈਦ ਵੱਡੇ ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਮਾਸ ਖੁਆਣ ਨਾਲ ਪਿਤਰ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੈਂਡੇ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਮਾਸ ਖੁਆਣ ਨਾਲ ਪਿਤਰ ਸਦਾ ਲਈ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਅਰਥਾਤ ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਰਮ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਹੋ ਮਨੌਤ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਜੀ ਤੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਦੀ ਹੈ।

ਪਾਰਸਕਾਰ ਗ੍ਰਿਹ ਸੂਤਰ ਕਾਂਡ ਪਹਿਲਾ ਕਣਿਕਾ ਤੀਸਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਵਰ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਦੇ ਲਈ 'ਮਾਤਾ ਰੁਦਰਾਣੰ' ਇਤਿਆਦਿ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਗਊ-ਹੱਤਿਆ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮਾਸ ਬਹੂ ਨੂੰ ਖੁਆਣਾ ਪਰਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਮ ਸਮਾਰਤ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੈ। ਕਿੰਤੂ ਗਊ ਭਗਤਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਗਊ-ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਥਾਂ ਤਿਣਕੇ ਨੂੰ (ਘਾਹ ਦੇ ਤੀਲ੍ਹੇ ਨੂੰ) ਕੱਟ ਦੇਣਾ ਇਹ ਸਮਾਰਤ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਹੈ।

ਤੰਤਰ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੁਰਗਾ ਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰ ਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਸ ਦਾ ਭੋਗ ਲਗਾਣਾ ਪਰਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਮ, ਤੰਤਰ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਕਿੰਤੂ ਪਸ਼ੂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਪਸ਼ੂ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਥਾਂ ਦੁਰਗਾ ਨੂੰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਭੋਗ ਲਗਾਣਾ ਜਾਂ ਨਾਰੀਅਲ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਭਾਵਨਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਮਿੱਠੇ ਕੱਦੂ ਨੂੰ ਲੱਕੜੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਟੰਗਾਂ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਬਲੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੱਟ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਉੜਦ ਯਾਨੀ ਮਾਂਹ ਦੇ ਆਟੇ ਦਾ ਪਸ਼ੂ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਬਲੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੱਟ ਦੇਣਾ, ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਤੰਤਰ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਾ ਦੁਰਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਵਾਰੀ, ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵੇਦਾਂ ਦਾ, ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ, ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਦਾ, ਸਮਾਰਤ ਸੂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤੰਤਰ ਤਥਾ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦਾ ਪੂਰਵੋਵਾਦ ਅਨੇਕ **ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਏ ਜਾਣ ਕੇ ਮੈਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਛੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ**

ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤ੍ਰ ਦਾ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਮੰਨ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹਾਂ।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ:

ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਦੰਡੀ ਸੰਨਿਆਸੀ

ਅੱਸੂ ਸੰਮਤ ੨੦੩੧

ਅਕਤੂਬਰ ਈਸਵੀ ਸੰਨ ੧੯੭੪